

Balkánský Expres: Hrdinové, šibalové a antagonisté Balkánu. Třetí balkanistická konference Fakulty humanitních studií UK v Praze, 3. – 4. 6. 2016

Zpráva z konference

Lenka J. Budilová

Na konci prvního červnového týdne roku 2016 se v prostorách Fakulty humanitních studií UK v pražských Jinonicích konala dvoudenní konference *Balkánský expres*, která přilákala odborníky z různých společenskovědních oborů, kteří se ve své práci zabývají regionem Balkánského poloostrova. Setkání badatelů z různých disciplín bylo letos rámováno tématem hrdinů, šibalů a antagonistů jakožto aktérů, kteří nějakým výrazným způsobem zanechali stopu ve společenském a kulturním vývoji Balkánu. Příspěvky prezentované na konferenci tak měly široký tematický záběr sahající od příběhů konkrétních jednotlivců, kteří byli označeni jako „šibalové“ či „antagonisté“ Balkánu, přes sledování událostí, situací, institucí, či sociálních skupin, jejichž roli v balkánské historii, společnosti či kultuře je možné označit jako ambivalentní.

Dvoudenní pražské setkání zahájila v pátek ráno děkanka Marie Pětová, děkanka FHS UK. Jako *keynote speakers* si organizátorky konference pozvali Vladimira Penčeva (Ústav etnologie a folkloristiky s Etnografickým muzeem Bulharské akademie věd), Davida Pettigrewa (Southern Connecticut State University) a Michala Pavláška (Etnologický ústav AVČR). Konference měla mezinárodní charakter, vedle českých účastníků bylo možné sledovat nejen příspěvky kolegů ze zainteresovaných zemí jako je Albánie, Bulharsko Makedonie, Srbsko či Chorvatsko, ale také studentů či badatelů ze Švédska či USA. Část programu probíhala v angličtině a zájemcům bylo poskytnuto tlumočení; v tomto ohledu odvedli organizátoři velmi dobrou práci.

Téma „šibalství“ inspirovalo řadu účastníků k představení celé plejády zajímavých osobností vázaných tím či oním způsobem k balkánskému prostoru. Milan Ducháček (Lauderovy školy při Židovské obci v Praze) tak například zhodnotil příspěvek Karla Chotka ke studiu balkánských společností, Krasimira Marholeva (FHS UK) připomněla osobnost českého novináře Karla Síse a Marek Jakoubek (Ústave etnologie, FF UK) a Radek Čermák (FF ZČU v Plzni) zase představili lužicko-balkánského šibala Bohušlava Kowala. Inspirativním byl také závěrečný příspěvek Mirjam Moravcové (FHS UK), který poukazoval na některé vazby klasických českých etnografů na jihovýchodní Evropu a vlivy „hrdinů slovanského národopisu“ na dílo Drahomíry Stránské. I Kromě jednotlivých osobností pokryly příspěvky celou škálu témat od bosenské občanské války (David Pettigrew, Southern Connecticut State University; Øyvind

Hvenekilde Seim, Södertörn University, Stockholm), přes antropologii jídla (Markéta Slavková, FHS UK) až po bulharské národní obrození (Miroslav Kouba, FF UPCE).

Témata příspěvků tak refletovala jak tradičnější oblasti zájmu českých badatelů v prostoru jihovýchodní Evropy (etnické menšiny, balkánská válka, slovanský národopis), tak novější předmět zájmu antropologicky orientovaných výzkumníků (antropologie jídla, genderové vztahy, konstrukce národních identit). Řada konferujících pak nějakým způsobem refletovala také současnou politickou agendu migrační krize a její vazbu na balkánský prostor, ať už v podobě tématu příspěvku (Marie Heřmanová, FHS UK), fotografické či filmové tvorby (Michal Pavlásek) či v diskusi navazující na prezentaci (Lubomíra Havlíková, Slovanský ústav AVČR). Doprovodný program konference zahrnoval jak slavnostní raut v restauraci Jelica na pražském Zlíchově, tak vernisáž výstavy fotografií Michala Pavlásk z balkánské migrační trasy. Konference byla zakončena společenským odpolednem za doprovodu balkánské hudby v podání René Starhona a Aidy Mujačić.

Konference *Balkánský expres*, realizovaná na půdě Fakulty humanitních studií UK letos již potřetí, si v sociálním prostoru (nejen) české balkanistiky začíná budovat své pevné místo. Konference zaměřená v prvních ročnících pouze na Bosnu a Hercegovinu byla později tematicky rozšířena na celý balkánský region, což jí umožnilo nabýt širších rozměrů co do účastníků, perspektiv i témat. Kontinuita zájmu o balkánský prostor na tomto pracovišti umožnila vychovat novou generaci, která konferenci do značné míry zajistila organizačně a setkání jako takové splnilo svůj účel výměny informací, nalezení či představení nových perspektiv i navázání nových kontaktů.